

[Udenrigsministeren.]

spejles af de begrænsede aftaler i 1963. Genèvekonferencens fortsættelse i 1964 og de dér stedfundne indgående drøftelser af de nævnte enkeltproblemer må ses som et udtryk for, at parterne ønsker at fortsætte denne linje. Den fundamentale problemstilling i øst-vestkonflikten er dog uændret, men parterne har én fælles interesse: økonomisk og sikkerhedsmæssigt at undgå et uhammet rustningskapløb.

Erfaringerne har vist, at det er forbundet med store vanskeligheder at forhandle sig frem til selv yderst begrænsede aftaler. De samme vanskeligheder opstår ikke eller har kunnet overvindes, når parterne ud fra en stiltiende gensidig forståelse — men altså uden nogen formel aftale — hver især foretager skridt til bremsning af oprustningskapløbet. På samme måde som den ene parts oprustning trækker den anden parts oprustning med sig, er der således tilfælde, hvor den enes nedrustning eller manglende oprustning smitter af på modpartens politik. En væsentlig forudsætning for en fortsat gunstig udvikling er, at den relative politisk-militære stabilitet, som nu er opnået, bevares.

De grundlæggende politiske uoverensstemmelser mellem øst og vest — især med hensyn til Tysklandsspørgsmålet, men også, senest, i den fjernøstlige politik — er en afgørende hindring for mere vidtgående nedrustningsskridt. Et andet væsentligt problem er de principielt forskellige opfattelser af kontrolforanstaltningernes rolle i nedrustningen.

Perspektivet er, at det endnu vil tage tid, før stormagterne er rede til at tage skridt henimod en mere omfattende nedrustning. Spørgsmålet om almindelig og fuldstændig nedrustning er i sidste instans forbundet med tanken om en effektiv verdensmyndighed, som kan sikre freden i en nedrustet verden. Dette mål er ikke i sigte i øjeblikket. Alligevel vil forhandlingerne omkring en almindelig og fuldstændig nedrustning gå videre, og det er muligt, at drøftelserne af de enkelte led i de foreliggende generelle nedrustningsplaner vil vise, at der vil kunne opnås enighed om at gennemføre sådanne skridt isoleret, d. v. s. uden at man betinger sig, at den samlede plan vedtages.

Hvorledes stiller mulighederne for et

dansk bidrag til den internationale nedrustningsdebat sig?

De generelle muligheder for dansk og nordisk initiativ i nedrustningssagen er begrænsede. For det første er det en konsekvens af de reale magtforhold, at de mindre landes muligheder for direkte at påvirke den militærstrategiske og politiske baggrund for udviklingen i nedrustningssagen er små. Det er her holdningen blandt de ledende militærmagter, der er udslagsgivende. Hertil kommer, at nedrustningsproblemerne i sig selv er af en så kompliceret teknisk karakter, at man ikke i de mindre lande har samme praktiske muligheder for en indtrængen i disse problemer som i de store lande, der har et helt andet administrativt og videnskabeligt apparat til rådighed. Derfor er det vanskeligt for et lille land at fremsætte ideer og forslag, der kan udgøre realistiske bidrag til den internationale nedrustningsdebat.

Et initiativ i nedrustningssagen må være gennemtænkt, afstemt efter vore allianceforpligtelser og fremsættes på et sådant tidspunkt, at det kan blive et konstruktivt bidrag til den internationale nedrustningsdebat. Der må tages hensyn til, at det heller ikke kan være i Danmarks interesse, at nedrustning gennemføres på en sådan måde, at magtbalancen forstyrres.

Et initiativ kan tænkes fremsat under forskellige former: under FN-drøftelser, i NATO, under bilaterale kontakter, enten formelt eller uformelt. Danmark deltager ikke i 18 magts udvalget i Genève, men vi følger nøje forhandlingernes forløb dels gennem vor mission i Genève, dels gennem vore drøftelser i NATO og vore forbindelser med Sverige, der kan siges at være en slags nordisk medlem af 18 magts udvalget. Vi har under overvejelse at frigøre en yngre medarbejder til specielt at bistå missionen i Genève med denne side af arbejdet. Det naturlige forum for fremsættelse af danske ideer og synspunkter er og vil fortsat være FN.

I og for sig skulle der være gode muligheder for en fælles nordisk indsats i FN, fordi de nordiske lande på grund af deres forskellige sikkerhedspolitiske placering samlet har flere berøringsflader, end de har hver for sig.

De generelle danske synspunkter ved-